

A jövő kutatás történetéről

DR. KRISTÓF TAMÁS

habilitált doktor, tanszékvezető egyetemi docens

MTA Statisztikai és Jövőkutatási Tudományos Bizottság

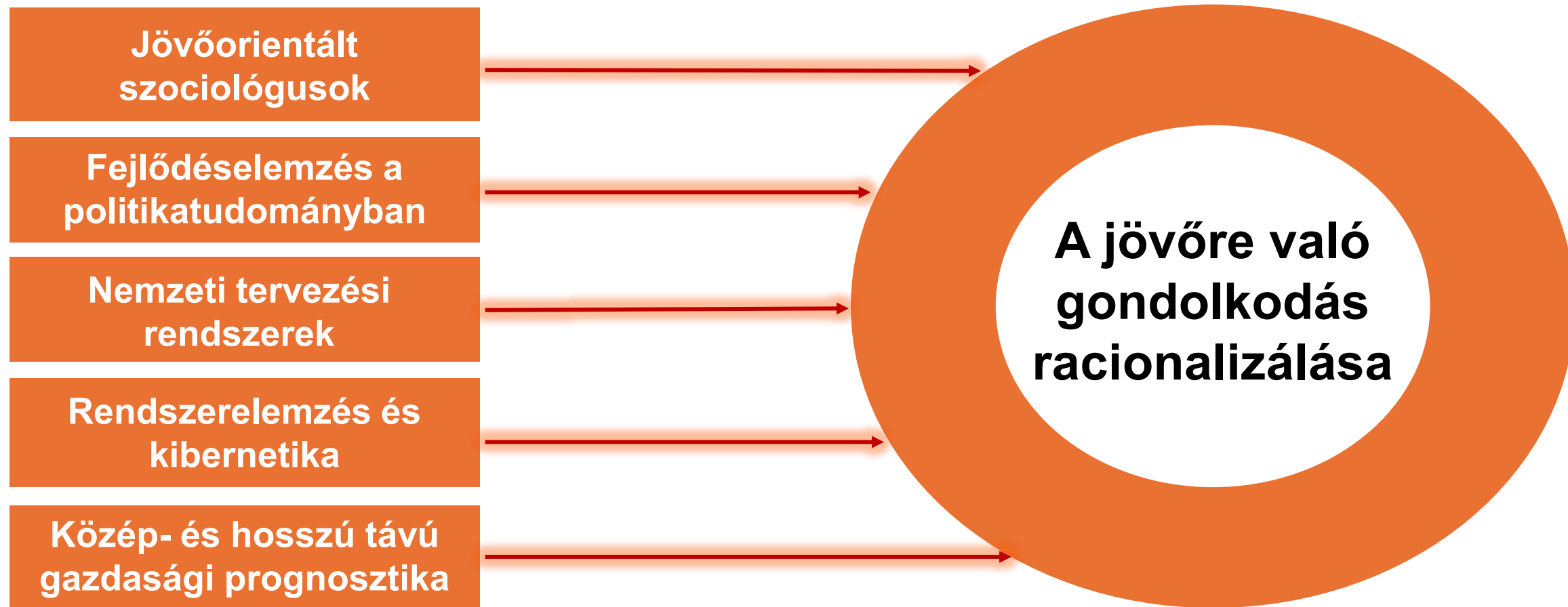
2026. február 3.

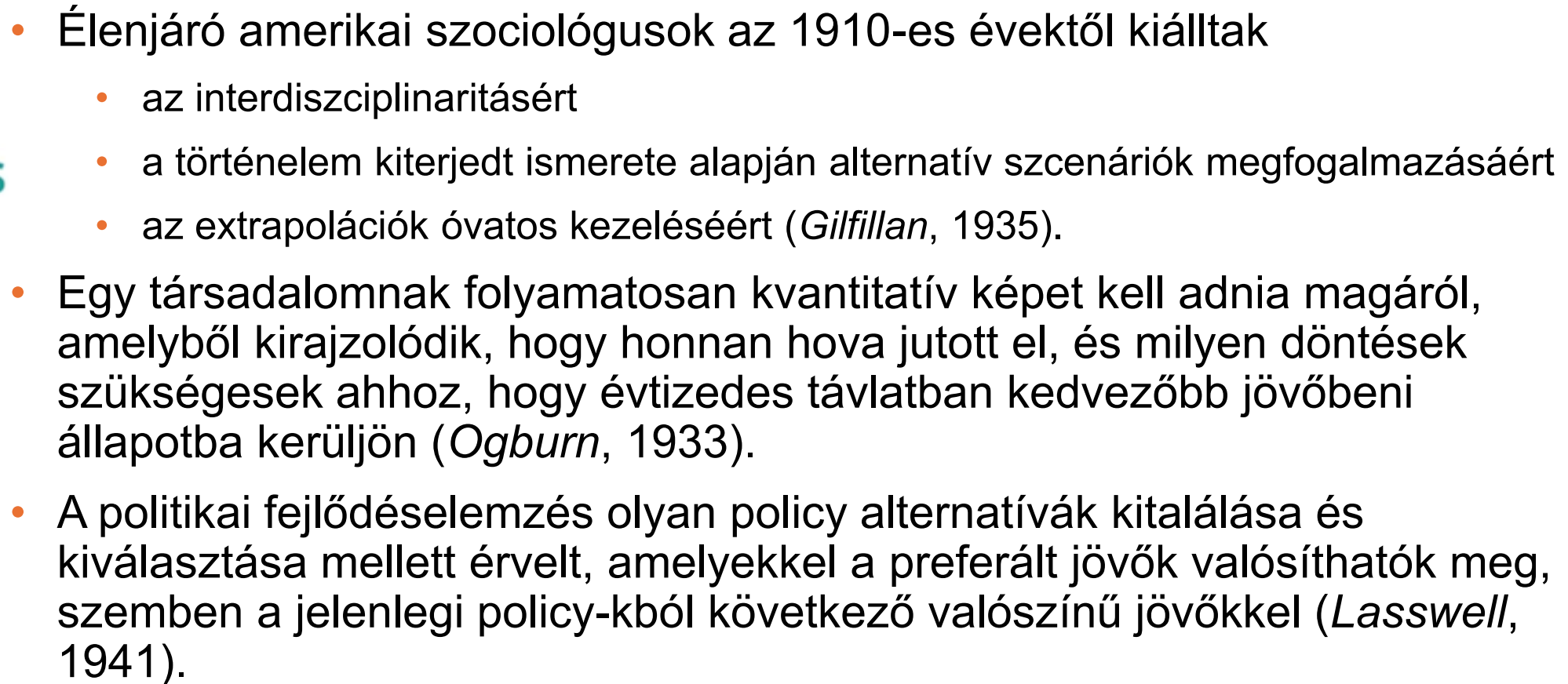

A nemzetközi jövő kutatás fejlődéstörténete a hazai akadémiai jövő kutatás 1976. évi megalapításáig

1825

A tudományos jövő kutatás kezdetei (1910-es-1940-es évek)

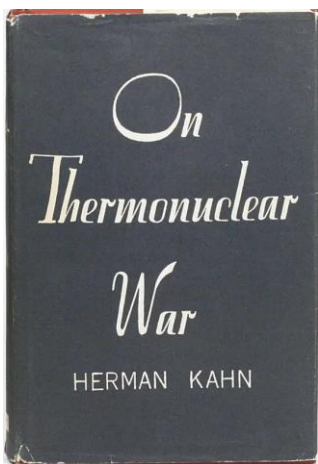

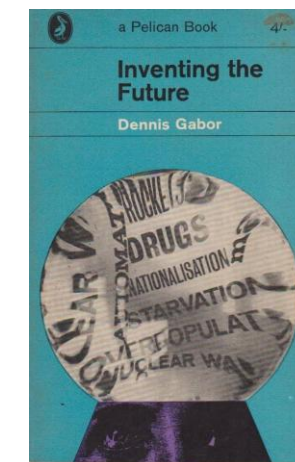
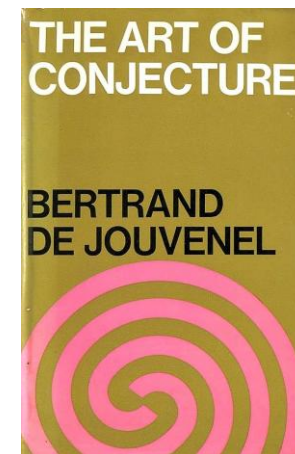
A jövő kutatás tudománnyá válása (1950-es, 1960-as évek)

A jövő kutatás az 1960-as évekre vált tudománnyá

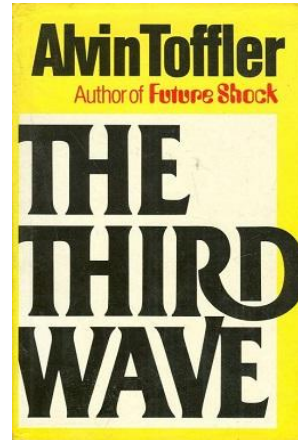
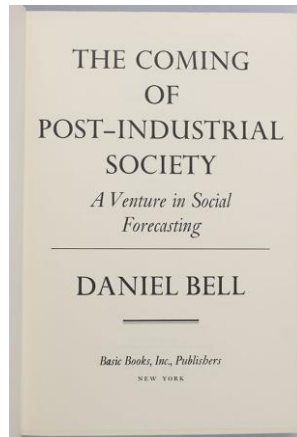
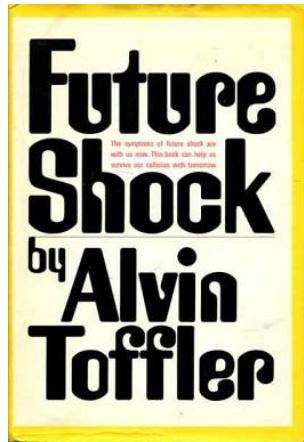
- A hidegháborúból fakadó katonai stratégiai gondolkodás egyre komplexebbé váló előrejelzési és tervezési módszertant igényelt.
- A jövő kutatás alapelveinek, elméleti és módszertani hátterének tisztázása.
- A jövő kutatás érdemben láthatóvá vált a nemzetközi tudományos világban.
- Gyors és komplex összefüggésrendszerrel jellemezhető változások.
- A jövő kutatók felelőssége speciális értelmet nyert, mivel részét képezik annak a világnak, amelyet vizsgálnak.
- „A jövőt nem lehet előrejelezni, de különböző jövőket fel lehet találni” (Gabor, 1963).
- A fragmentáció első jelei.

A globalizáció és a transzformációk kora (1970-es évek)

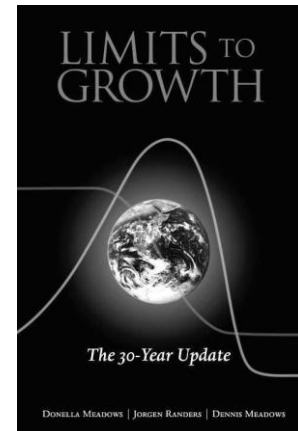
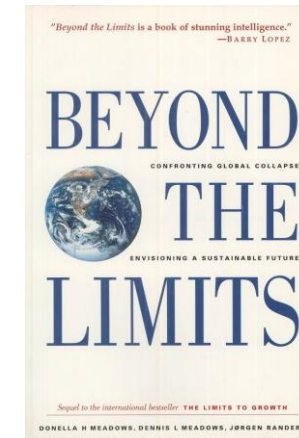
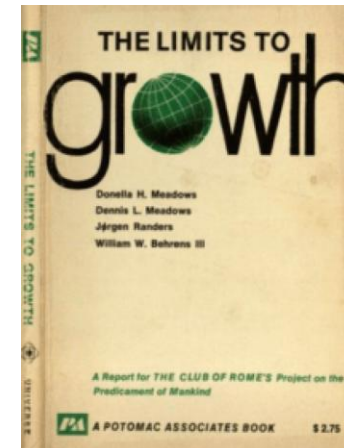

A két klasszikus trió a jövő kutatás területén

- Az információs társadalom eljövetele, a posztindusztriális gazdaság és társadalom pozitív és negatív jövőképei, az IT transzformációs hatásai a társadalomra és az emberi életre.

- A világmodellek számítógépes szimulációkkal hívták fel a figyelmet a status quo veszélyeire és a Föld eltartó képességének korlátjaira, a túlzott népesség-növekedés, a meg nem újuló erőforrás-felhasználás és környezetszennyezés következtében. Az emberiség problémáinak izolált vizsgálata borítékolhatóan sikertelen.

A hazai akadémiai jövő kutatás 1976. évi megalapításának előzményei

1825

Korábbi előrejelzési témájú kutatások az MTA-n

- A világgazdasági folyamatok elemzése és előrejelzése (Bognár József és Simai Mihály, MTA Világgazdasági Kutatóintézet).
- Tudományos-technikai forradalom témakörű kutatások (Farkas János, MTA Filozófiai Kutatóintézet).
- Új technikák komplex társadalmi hatásainak prognosztikus elemzése, a nemzetközi rendszer jövője (Szalai Sándor, MTA Tudományszervezési Csoport / Kutatásszervezési Intézet)
- Fogalmi, szakirodalmi alapok, Prognosztika folyóirat (Szántó Lajos és Grolmusz Vince, MTA Kutatásszervezési Intézet)

Az MTA Jövőkutatói Bizottság megalapítása

- Az MTA 1976-ban hozta létre a Jövőkutatói Bizottságot, ezzel kifejezve a jövőkutatás önálló tudományágként való elismerését.
- A tudományági helyzetjelentés, amelyet Kovács Géza professzor állított össze, Szalai Sándor akadémikus terjesztett elő, komoly támogatókat talált a IX. Osztályon belül.
- Bognár József akadémikus, osztályelnök jelentős nemzetközi tapasztalataival és széles körű látásmódjával felismerte a jövőkutatás tudomány mivoltának jellemzőit és gyakorlati hasznosságát.
- Kőszeginé Kalas Mária tudományos és személyes kapcsolata a WFSF vezetőségével is érzékelhető támogatást jelentettek a hazai jövőkutatás tudományként való elfogadása mellett.

Köszönöm a figyelmet!

DR. KRISTÓF TAMÁS

tanszékvezető egyetemi docens, Budapesti Corvinus Egyetem

tamas.kristof@uni-corvinus.hu

MTA

